

Självständigt arbete i förskolepedagogiskt område –
15 hp

Konflikthantering i förskolan

*En kvalitativ studie om förskollärares uppfattningar
om konflikt och konflikthantering i förskolan*

*Författare: Somaya Kazemi
Handledare: Ann-Katrin Perselli
Examinator: Ann-Christin Torpsten
Termin: VT 20
Ämne: Utbildningsvetenskap
Nivå: Grundnivå
Kurskod: 2FL01E*

Svensk titel-Konflikthantering i förskolan - En kvalitativ studie om förskollärarens uppfattningar om konflikt och konflikthantering i förskolan

English Title- Conflict management in preschool - A qualitative study of the preschool teacher's views on conflict and conflict management in preschool

Abstrakt

Konflikter är en av livets eviga byggstenar och introduceras redan när vi är små. Mycket av grunden till hur vi hanterar dessa läggs i förskolan och kunskap om konflikthantering blir således viktigt för de vuxna som omger barnen. Studiens syfte är att undersöka förskollärarens förhållningssätt till konflikter och konflikthantering. Detta har gjorts med utgångspunkt i följande tre frågeställningar: Vilka perspektiv har förskollärare på konflikter? Vilka perspektiv har förskollärare på konflikthantering i förskolan? Och: Vilka perspektiv har förskollärare på sitt förhållningssätt kring konflikthantering? Studien har genomförts med hjälp av kvalitativa intervjuer. Sex förskollärare har deltagit i studien och deras arbetslivserfarenhet varierade mellan 10 och 27 år. Respondenterna arbetade i en förskoleverksamhet med fyra avdelningar varav två småbarnsavdelningar och två syskonavdelningar. Studiens resultat visar att det finns motsättningar kring det respondenterna säger och vad de faktiskt gör. Resultatet visar också att lärare brister i sin kompetens av konflikthantering. Flertalet lärare saknar strukturerade strategier, ser inte barnet som en individ i tillräckligt hög grad och saknar forskningsbaserad handlingsplan och en strategi för konflikthantering. Brister i kunskap av att systematiskt arbeta med detta i verksamheten kunde också påvisas.

Nyckelord

Konflikt, Konflikthantering, Förskola, Barns strategier, Förskollärare.

Innehåll

1.Inledning	1
2.Bakgrund	2
2.1.Konflikt	2
2.2.Konstruktiva och destruktiva konflikter	2
2.3.Konflikter i samhället	2
2.4.Konflikthantering	3
2.5.Konflikthanteringsstrategier	3
2.5.1 Konflikthanteringspyramiden	5
2.6.Förhållningssätt vid konflikthantering	6
2.7.Teoretiskt perspektiv	7
3.Syfte	9
4.Metod	10
4.1.Metodval	10
4.2.Undersökningsinstrument	10
4.3.Urval	10
4.4.Genomförande	11
4.5.Bearbetning av data	11
4.6.Forskningsetiska principer	12
4.7.Reliabilitet och Validitet	12
4.8.Metodkritik	13
5.Resultat	14
5.1.Förskolläraernas uppfattning om konflikter	14
5.2.Förskollärares uppfattning om konflikthantering	14
5.3.Förskolläraernas uppfattning om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen	16
5.3.1.Synliggöra lärande kring konflikthantering	16
5.3.2.Fungerande samarbete	17
5.3.3.Anpassad undervisning	17
5.3.4.Pedagogiska relationer	17
5.3.5.Kompetensutveckling	18
5.4.Sammanfattning	19
6.Diskussion	20
6.1.Förskollärares uppfattning om konflikter	20
6.2.Förskollärares uppfattning om konflikthantering i förskolan	20
6.3.Förskollärares uppfattningar om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen	21
6.4.Sammanfattning	22
6.4.1.Fynd som framkommit i analysen	22
6.5.Framtida forskning	23
Referenser	24

Bilagor	1
Bilaga A Intervjuguide	1
Bilaga B Missivbrev	2

1. Inledning

Konflikter, dess problematik och hur de hanteras är något som studerats extra intensivt det senaste decenniet, Hakvoort (2015, s.21). Konflikthantering är en del av barns lärande och uppväxt. Genom åren har flertalet teorier och strategier kring hur pedagoger bäst hanterar barns olikheter och viljor avlöst varandra. Enligt förskolans läroplan, (Skolverket, 2018, s.8) ska barnen ges förutsättningar både för lek som de själva tar initiativ till och som någon i arbetslaget introducerar. Alla barn ska ges möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. När någon i arbetslaget följer eller leder lek på lämpligt sätt, antingen utanför leken eller genom att själva delta, kan faktorer som begränsar leken uppmärksammas samt arbetssätt och miljöer som främjar lek utvecklas. Genom en aktiv närvaro är det möjligt att stödja kommunikationen mellan barnen samt hantera konflikter. Till viss del är konflikter nödvändiga och även viktiga, såväl för människans utveckling som för hennes lärande. Konflikterna finns både på gott och på ont, (Hakvoort, 2010). Hakvoort skriver vidare att det saknas arbetssätt för hur konflikter ska hanteras i förskolan och detta leder till att just konflikthanteringen blir en eftersatt del av verksamheten. Styrdokumenten som ligger till grund för förskoleverksamheten lyfter konflikthantering på flera ställen. I ett utdrag ur läroplanen står att läsa:

Arbetslaget ska stimulera barnens samspel samt hjälpa och stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra (Skolverket, 2018, s.13).

Kravet på att arbetslaget ska kunna hantera barns konflikter finns alltså, men ingenstans belyses hur barn ska få hjälp, det vill säga på vilket sätt arbetslaget ska hantera konflikter. Därför måste förskollärare själva utveckla strategier för hur detta ska hanteras. Om detta inte görs riskerar barn att inte erhålla det de enligt styrdokumentet har rätt till. När en konflikt uppstår mellan parter som är jämbördiga kan dessa ofta lösas med kompromisser och förhandling. Om detta skriver den norska professorn Ruth Skoglund (2019). Hon skriver att om maktbalansen i stället är ojämn, är risken stor att relationer kan komma att skadas då känslor inte uppmärksammas ordentligt. Eftersom relationen mellan vuxen och barn alltid är asymmetrisk blir metoden förskolläraren väljer oerhört väsentlig. Detta både för resultatet, barnets upplevelse och för dess fortsatta lärande, (Skoglund, 2019).

I den här uppsatsen undersöks med hjälp av intervjuer förskollärarens uppfattningar om konflikter och konflikthantering och hur de anser att konflikthantering tillämpas på deras arbetsplats. Enligt Skoglund (2019) kan en lärare arbeta på olika vis för att ta sig an en grupp och motivera barnen. Det kan handla om att mål sätts upp som lärare och elever ska se till att nå, eller att en god dynamik skapas i gruppen som gör den harmonisk. Eftersom konflikter uppstår i samspel mellan människor har läraren här en betydelsefull roll (Skoglund, 2019).

2. Bakgrund

I detta kapitel presenteras tidigare forskning om konflikt och konflikthantering i förskolan. Kapitlet behandlar olika perspektiv på barns lärande om konflikthantering. Avslutningsvis framkommer studiens teoretiska perspektiv.

2.1. Konflikt

Konflikt innebär motsättning, motstånd och sammanstötning (Marklund, 2007). En konflikt uppstår när minst två personer är oeniga om något som exempelvis ett gemensamt behov eller olika idéer (Marklund 2007; Hakvoort & Olsson 2014). Enligt Thornberg (2006) uppstår konflikten när individer har oförenliga förväntningar och inte kan uppnå sina önskade mål. Konflikten handlar om personers otillfredsställda tankar och på detta vis kan konflikten medföra avvikande beteende samt besvärliga kommunikationsmönster (Lundström, 2008). Hakvoort och Olsson (2014) skriver att under en konflikt demonstreras oftast irritationen genom att individen intar en sluten kroppsposition vilket förmedlar en känsla av framför allt oenighet. Enligt Marklund (2007) kan begreppet konflikt ha olika betydelse beroende på individernas uppfattningar och erfarenheter. En definition av en mellanmännisklig konflikt beskriver Haakvort och Lundström (2019) som att en eller flera individer inte vill förhandla kring en vilja eller en åsikt som personen har. När detta sker blir personen med åsikt eller vilja som skiljer sig till ett hinder för den förstnämnda personens önskan.

2.2. Konstruktiva och destruktiva konflikter

Thornberg (2006) skriver att konflikter är en oundviklig manifestation av sociala interaktioner i förskolan. Konflikten kan vara konstruktiv genom att användas som ett redskap för lärande (Gloeckler & Cassell 2012). Lundström (2008) hävdar att under konfliktsituationen kan det möjliggöras att individer lär sig diskutera, respektera och tänka på konsekvenserna. Hakvoort och Olsson (2014) skriver att konflikten också kan betraktas som en destruktiv situation när individer blir upprörda och då beter sig på ett irriterande och våldsamt sätt. Individer upplever en obehaglig situation och kommunikation är inte möjlig. Konflikter kan alltså ses som såväl konstruktiva som destruktiva beroende på hur människan hanterar konflikten (Marklund 2007, Lundström 2008).

2.3. Konflikter i samhället

Konflikter uppstår som en del av människors samhälle och kultur (Souto-Manning 2013, Hakvoort & Olsson 2014). I flera samhällen undviker människor att hamna i konflikter eftersom de inte vill vara oartiga och obehagliga (Souto-Manning, 2013). Dessa människor kan få svårigheter att stoppa respektive problematisera orättvisa samt kränkande situationer. De blir ofta tillbakadragna och hyser stora tvivel att uttrycka sina åsikter (Souto-Manning 2013, Hakvoort & Olsson 2014). Enligt Souto-Manning (2013) kan konflikter förändra ett samhälle. När en konflikt uppstår mellan olika kulturella och sociala perspektiv medför detta nya åsikter kring de kulturella och sociala reglerna. Därmed ändras principer och det framkommer nya kulturella och sociala vanor.

Konflikter spelar en stor roll i ett demokratiskt samhälle. De är enligt Hakvoort & Lindström (2019) en rättighet och till och med grundläggande när olika åsikter ska få uttryckas. Grunden för det demokratiska samhället, skriver forskarna, är att välja vilket beslut man ska fatta, kunna ifrågasätta det som inbegriper ens vardag och att dessutom ha möjligheten att vägra och inte utan eftertanke behöva lyda sådant som föreslås.

2.4. Konflikt hantering

Enligt Edling (1997) är konflikt hantering ett handlings sätt där individer hanterar sina känslor för att kunna samtala, diskutera och kompromissa. Enligt Gloeckler och Cassell (2012) börjar barn puttas, slåss eller sparkas när de hamnar i en konfliktsituation då de har mindre kunskap om, och förståelse för, andras perspektiv. Barn behöver med förskollärares hjälp lära sig att kommunicera och vara lyhörda för att kunna hantera sina konflikter (Gloeckler & Cassell, 2012). Marklund (2007) anser att hantering av sina negativa känslor är en konst som bör läras ut till barn från tidig ålder. Under själva konfliktsituationen skapas sociala relationer som ger barn ökad förståelse för andras perspektiv och behov, barnen lär sig också att koppla samman sina behov med andra barns och på så vis utöva och utöka sina moraliska färdigheter och sin empati. Även Thornberg (2006) har uppmärksammat barns interaktion i konflikter. Enligt Thornberg (a.a.) reagerar barn på varandras beteenden. När en konflikt uppstår speglas reaktionen. Ett barn kan vara envist och inte vilja dela en leksak med ett annat barn. Då blir det andra barnet också envist och vill ta den önskade leksaken. Här har förskolläraren en viktig roll i att stötta och vägleda barnen till att diskutera problemet samt utmana barnen att delta i konflikt hanteringen vilket i sin tur gör att barns inflytande och självkänsla ökar (Thornberg, 2006).

Förhandling och kompromisser är generellt vad som kännetecknar hur barn förväntas lösa konflikter i den svenska förskolan. Skoglund (2019) skriver att förskollärare behöver hjälpa barn med att finna rätt strategi för att kunna göra detta, framförallt för att kunna bli en del av gruppen och för att lära sig hur man samarbetar. Ju äldre barn blir, desto oftare tenderar de att lösa konflikter via kommunikation istället för med våld, skriver Skoglund (2019). Har barn däremot inte fått hjälp med att lösa konflikter på detta sätt på en tidig nivå i förskolan, kan detta orsaka skador som inte går att reparera, eftersom fysiskt våld som lösning på konflikter skapar beteenden som är svåra att ändra. Skoglund skriver vidare att det är demokratiska strategier som idag används inom förskolan, där barn tillåts att uttrycka sitt eget perspektiv på vad som hänt och tillsammans får vara delaktiga i en kompromiss och försoning. Barn får på så vis stöd i sina relationer och hjälp att utveckla dessa, men man ska vara medveten om att det inte alltid är som just de metoder förskollärare använder generellt som är applicerbara på alla tillfällen. Ibland bör man se över och anpassa dessa strategier (Skoglund, 2019). Använder förskolläraren fysisk kraft och hot hamnar man emellertid långt ifrån de demokratiska strategierna och detta ska helt undvikas (a.a.).

2.5. Konflikt hanteringsstrategier

Konflikt hanteringsstrategier innefattar lämpliga metoder som används i konflikt hantering. En lärare använder ofta olika pedagogiska strategier. Konflikter förekommer på alla nivåer i dagens skola och förskola. Hakvoort (2010) skriver att förekomsten har ökat vilket hon anser innebär ett eskalerande behov av lösning. Forskaren skriver också att det finns en osäkerhet hos pedagogerna om vilka konflikt hanteringsstrategier som finns att tillgå och sedermera hur dessa ska tillämpas. Detta kan i sig göra att fler konflikter uppstår. Det är viktigt att utbilda pedagoger på alla nivåer i konflikt hantering för att ge dem verktyg att skapa en hållbar miljö i skola och förskola (Hakvoort, 2010). Hållbarhet i förskolan kan beskrivas med hjälp av Davis (2010) tre teoretiska utgångspunkter för lärande för hållbarhet med barn. Rättighetsdimensionen – barns rättighet att uttrycka sin åsikt och att göra sin röst hörd. Kompetensdimensionen – barn är kapabla att ta del i och forma sin värld. Deltagande aktörsdimensionen – barns betydelse som aktörer, deras förmåga att utmana och agera. I

dimensionen om barns rättighet att delta i arbetet för hållbarhet hänvisar Davis (2010) till FN:s konvention (1989) om barns rättigheter och till barns rätt att säga sin mening i frågor som berör dem och att bli respekterade som individer.

Hur barnen beter sig socialt påverkas i allra högsta grad av relationen de har till sin pedagog. Thornberg (2010) talar om ett relationskapital som pedagogen bygger upp hos barnet och hävdar att när det är stort är chansen också god till ett positivt utfall vid konflikthantering. En studie utförd av Ocak (2010) på barn i 5–6 årsåldern och deras konfliktmönster, visar att när relationerna till pedagogerna är bra blir också barns resultat på uppgifter och deras sociala agerande lyckat.

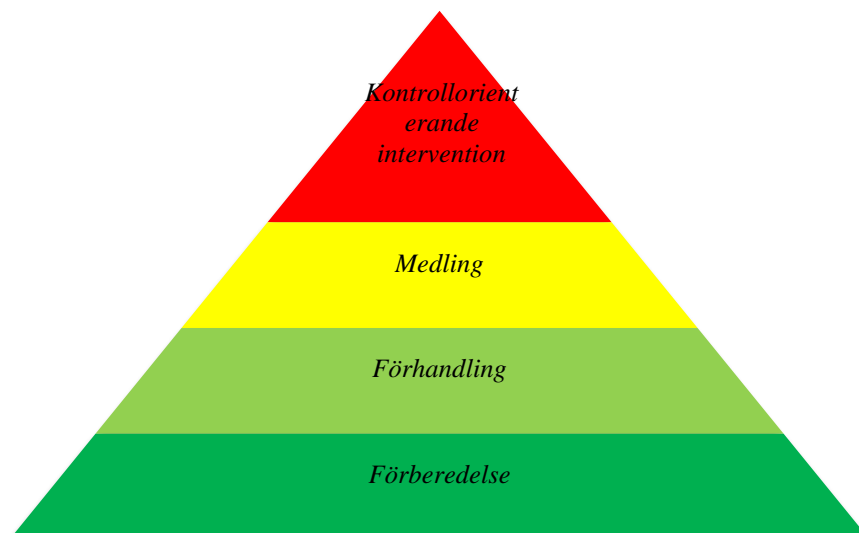
Om vi ska förstå barnen måste vi sätta oss in i hur de tänker, skriver Doverborg, Pramling Samuelsson (2000). Barnens uppfattning om vad som rätt eller fel baseras på vad de hittills upplevt och lärt sig. Forskarna skriver att det i många fall är lätt för en pedagog att råka ge ett förhastat svar om vad som är just rätt eller fel. Det är viktigt att se saken ur barnets synvinkel, att erkänna barnet som en kompetent individ. ”Barn lär sig genom konkreta handlingar, men reflektion kommer inte självklart som en följd av handlingen”, hävdar Doverborg, Pramling Samuelsson (2000, s.82). Även Dahlqwist (2004) instämmer i detta resonemang när han pekar på att pedagogen måste respektera barnets känslor och att de vuxna är förebilder och ska vara goda exempel för socialt kompetenta individer. Det är viktigt att ställa öppna frågor, lyssna in och sedan ställa relevanta följdfrågor för att visa intresse för hur barnet ser på saken.

Det är viktigt att pedagogerna ges möjlighet att få information om och vidareutbildning i konflikthanteringsstrategier med litteratur, tidigare forskning, utbildning och erfarenhet. Kunskap inom konflikthantering gör så att pedagogen blir trygg och intuitivt kan agera korrekt i en konfliktsituation mellan barn, skriver Folger, Marshall, Randall och Stutman (2009). Forskarna anser att när en konflikt uppstår under trygga förhållanden kan den föra med sig positiva erfarenheter. Annars är risken att konflikten i sig i stället skapar ångest och negativa upplevelser. En konflikt hanterad på rätt sätt i en trygg miljö kan leda till en än mer förbättrad miljö där barnen uttrycker sina känslor och tankar på ett sätt som blir konstruktivt. Konflikter i sig leder alltid till någon form av förändring. Oavsett vilken konflikthanteringsstrategi barn använder är det viktigt att samtliga inblandade i konflikten accepterar just den valda strategin skriver Ljungberg (1998). Det innebär att kommunikation är väsentlig för att kunna lösa konflikten. I en studie fann Ljungberg (a.a) att det som gav sämst effekt i en konflikthantering var att en ursäkt framtvängades av en tredje part som lade sig i och talade om hur barnen skulle göra.

2.5.1 Konflikthanteringspyramiden

Konflikthanteringspyramiden (figur 1), som initialt utarbetades av Richard Cohen (1995) har fyra nivåer.

Figur 1 Hakvoort & Olssons (2014) konflikthanteringspyramid baserad på Cohens konflikthanteringspyramid

Den nedersta nivån går ut på att miljön är god nog att förebygga konflikter eller att snabbt lösa dem. Detta är den mest önskvärda nivån: när triangeln ligger med nivå ett neråt och mest tid och engagemang läggs på den nedersta (största) nivån som handlar om att skapa en god miljö som förebygger konflikter eller snabbt kommer till rätta med dem. I nivån ovanför ligger fokus på hantering. Barn hanterar sina konflikter själva genom självkontroll och förhandling. För att detta ska fungera måste barnen ha fått lära sig detta från goda förebilder och genom träning i konflikthantering utförd av pedagoger. Nivå tre innebär medling eller hjälp. Här går pedagogen in och medlar i konflikten. I den fjärde och sista nivån går en vuxen in och löser problemet genom att helt enkelt sätta stopp och bryta. Här är det osäkert om problemet verkligen blir löst på lång sikt. Hakvoort (2011) skriver: "Det är inte troligt att konflikter som lämnas därhän kommer att försvinna: troligare är att de eskalerar, tar nya former och dyker upp om och om igen för att till slut utvecklas till ohanterliga konflikter. När konflikter eskalerar blir de oftast mer synliga och mer destruktiva. Ohanterliga konflikter är intensiva, låsta, våldsamma, motsträviga och svåra att lösa", Hakvoort (2011, s. 39). Nedan förklaras de olika nivåerna i Cohens pyramid.

Förberedelse

För att främja ett livslångt lärande hos barn är det av yttersta vikt att den svenska förskolemiljön är säker, trevlig och rik på inläring, Sheridan, Pramling (2013). Forskarna utförde en studie bestående av fyra dimensioner; Samhället, lärandesammanhang, barn och lärare. Dessa dimensioner samverkar med varandra. Grunden till en god kvalitet på pedagogiken hittar man i samspelet mellan barn och lärare. De pedagogiska processerna föds i just samspelet och i kommunikationen i olika pedagogiska processer skriver forskarna. Studien visade att en dålig kvalitet i förskolan kännetecknas av att barnen har begränsad tillgänglighet till materiella resurser. Andra aspekter som kännetecknar dålig kvalitet på förskolemiljön är enligt studien att möjligheten till barns deltagande i inläring är små, samt att kommunikation mellan barn och lärare är bristfällig. En god förskolemiljö kännetecknas i stället av att där finns stora

möjligheter till inläring och utmaningar, att barnen aktivt deltar verksamheten och att deras intressen, erfarenheter och kunskaper uppmärksammas, Sheridan, Pramling (2013).

Förhandling

För att kunna hantera en konflikt på ett konstruktivt vis behöver barn förmågan att kunna uttrycka egna känslor och behov skriver Hakvoort (2015). Cohen (1995) skriver att förståelse är viktigt för att kunna se hur konflikter uppstår, hur de trappas upp och då även hur de kan trappas ner. Färdigheter i problemlösning kan barn behöva träna på så att de kan se och ändra sitt eget handlingsmönster när konflikter uppstår. Denna nivå ger barn kunskap och verktyg att kunna hantera konflikterna utan en vuxen och att därmed kunna lösa en konflikt på egen hand, (Cohen, 1995). Något som Hakvoort påpekar är att även om man har gjort ett förebyggande arbete på förskolan bör man vara medveten om att konflikter alltid uppstår. På denna nivå förhandlar barn själva kring den konflikt som uppstått (Hakvoort, 2015).

Medling

Att hjälpa eller medla är något som de flesta barn tar till när de hamnar i svåra konflikter. Vad som är svåra konflikter är individuellt och varje barn har sin egen tolkning av vad en svår konflikt är. Det är en situation som innebär att barn inte kan hantera konflikten på ett sätt som gör att de kan lösa den skriver Hakvoort (2015). Det innebär att de behöver en pedagog som hjälper till och bollar det som hänt med barnet. Pedagogerna bör få barnet att tänka till hur det kunde bli som det blev, och vad man kan göra åt det. Medling skriver Hakvoort (2015) är något som pedagoger ska uppmuntra till eftersom barn ska ta till medling när de inte kommer överens med sin kompis. Denna nivå innebär åtgärder som syftar till att erbjuda hjälp när barn ber om hjälp för att hantera konflikten skriver Hakvoort (2015). I förskolan går inte alla konflikter att lösa själva för barnen, i vissa situationer kan de bli blockerade av till exempel starka känslor, olika sätt att se på saker eller behov som inte blir tillfredsställda. Då kan det vara svårt att prata med varandra barn emellan förklarar Hakvoort (2015).

Kontrollorienterad intervention

Kontrollorienterad intervention är en snabb reaktion på barnens olämpliga eller våldsamma beteende. Oftast blir pedagogerna irriterade och barnen blir tillsagda, vilket gör kommunikation omöjlig (Hakvoort & Olsson 2014). Enligt forskaren bör förskolläraren eller pedagogerna i stället stödja barnen och hjälpa dem att reglera sina beteenden och känslor. Därefter kan konflikten diskuteras vidare. Lärares närvaro ska skapa en trygghet i konfliktsituationen, som medför att barnen kan kontrollera sina känslor igen. Läraren utmanar barnen att vara lyhörda och respektfulla mot varandra, (Hakvoort & Olsson 2014, Lundström 2008).

2.6.Förhållningssätt vid konflikthantering

Nedan följer en genomgång av hur konflikter bör hanteras enligt forskare och vilka redskap som kan användas. Detta för att sedan kunna jämföra med hur studiens respondenter uppgett att de agerar i konfliktsituationer.

Att vara en god förebild

Enligt Lundström (2008) har läraren ett ansvar att vara en god förebild för barnen och lärarens attityd och bemötande ska grundas på demokratiska normer. Läraren ska vara medveten om sitt beteende emedan barnens beteende ofta är en avspeglning av vuxnas

attityder (Lundström, 2008). Reflektion är en grundläggande metod som hjälper läraren att bli medveten om sina egna handlingar. Genom observation och reflektion ändras lärarens perspektiv kring sitt förhållningssätt och därmed får hen nya åsikter kring hur man kan vara en god förebild för barnen (Lundström, 2008).

Kommunikationens betydelse

En framgångsrik kommunikation underlättar hantering av konflikten, vilket innebär att förskollärares kommunikationssätt avgör barnens lärande (Marklund, 2007). Enligt Gloeckler, Cassell och Malkus (2014) blir oftast lärarnas kommunikationssätt negativt påverkade av stress, trötthet eller tidsbrist. Detta kan medföra en ovänlig dialog samt att barn upplever otrygghet i kommunikationen. Lundström (2008) skriver att läraren genom ett positivt kommunikationssätt kan skapa en positiv atmosfär där barnen bemöts med öppenhet och tillit. När pedagogen uttrycker sig på ett inbjudande sätt som exempelvis: ”Förklara varför ni är osams”, utmanas barnen att uttrycka sig. Barnen får talutrymme och kan reflektera över sina handlingar (Lundström, 2008).

Dahlkwist (2004) skriver att en gemensam vi-känsla i det vuxna arbetslaget gör att prestationen förbättras. Dahlkwist beskriver en gnällcirkel, att denna skapas om arbetslaget endast klarar av att fokusera på det negativa i uppkomna situationer. Genom att i stället se dessa hinder som en utmaning bryts cirkeln och en målbild kan skapas för alla att sträva gemensamt emot (Dahlkwist, 2004).

Mångsidig utmaning

Människor har olika kulturella bakgrunder och behov och därmed ska också läraren utgå från barnens olika behov skriver Souto-Manning (2013). Enligt Marklund (2007) använder förskollärarna oftast samma arbetssätt i konflikthanteringsstrategier i stället för att anpassa strategi efter respektive barn. Barn som exempelvis har olika svårigheter kan hindras i sin utveckling om fel strategi används. Barn har olika utvecklingsfaser och det är inte möjligt för alla barn lära sig på samma sätt. En typisk svårighet är barns talsvårigheter som ska stöttas genom olika metoder och material såsom teckenspråk och bilder. Enligt Jenkins, Ritblatt och McDonald (2008) har lärarens arbetssätt ett stort samband med den utbildning han eller hon har läst. En lärare som har högre utbildning agerar mer medvetet på barns skilda utvecklingsnivåer samt använder lämpligare metoder i konfliktsituationer.

2.7. Teoretiskt perspektiv

Detta avsnitt ligger till grund för analysen av hur förskolläraren använder samtalen som verktyg för lärande i sin verksamhet för att lösa konflikter. Enligt Vygotskij (refererad i Säljö, 2012) är människors utveckling beroende av den sociala omgivningen. Vygotskijs teoretiska princip är att språket orsakar tänkandet vilket innebär att språket i den sociokulturella omgivningen är i en ständig utveckling. Kommunikationen formar människors tänkande så att de erövrar nya sätt att se på och förstå omvärlden. Vygotskij menar enligt Säljö (2012) att språket finns som ett redskap för lärande både mellan människor och inom människor. Människor använder språket mellan varandra och därefter tänker människor med samma språkliga redskap (Säljö, 2012).

Vygotskij beskriver även läroprocessen utifrån imitation och internalisering. Imitation, alltså härmande, betraktas som en aktivitet av central betydelse för barns lärande och utveckling. När barnet härmar andra, det kan vara ett äldre barn, en förälder, en lärare eller en jämnårig med större erfarenhet, kan barnet nå längre än det skulle göra på egen

hand. Enligt Bråten (1998) relaterar Vygotskij begreppet imitation till ojämlika läroförhållanden. Med internalisering menas att det eleven med svårighet imiterar ena dagen kommer han eller hon att förstå och behärska en tid senare (Bråten, 1998).

Enligt Vygotskij (Säljö, 2012) är människors utveckling en process som sker inom en proximal utvecklingszon. Vygotskij menar att när människor visar sitt kunnande eller färdigheter inom ett kunskapsområde är de nära att kunna lära sig något nytt inom samma område. Som exempel är ett barn som nyss lärt sig räkna till fem redan nära att kunna räkna till tio. Enligt Vygotskij betyder proximal utvecklingszon den zon där människan utmanas till ny utveckling. Detta betyder att människan inte kan klara av nya utmaningar utan en vägledare som är mer kompetent så på det sättet är människor för sin utveckling beroende av varandra. Vygotskij betonar att genom vägledningen ifrågasätts människors lärande och så småningom kan de klara av utmaningen på egen hand. Detta betyder inte att den vägledande personen ska ta över en problemlösning, utan den vägledde personen ska ställas inför att förstå utmaningen så att det gynnar individens nya kunskaper och nya tänkesätt. Utveckling är inte något som man tar över utan det är något som man deltar i. Med detta menar Vygotskij enligt Säljö (2012) att social interaktion och kommunikation främjar människors lärande när de blir delaktiga i olika erfarenheter (Säljö, 2012). Hur lärare leder barnen i verksamheten kommer att analyseras med stöd från Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen.

Forsell (2011) beskriver att det för många kända begreppet Learning by doing har ofta tillskrivits filosofen och pragmatikern John Dewey. Det har dock förvanskats på vägen, det Dewey egentligen sade var ”Learn to do by knowing, and to know by doing” (Dewey, 1889). Dewey ville skapa en pedagogik där utgångspunkten för den vetenskapliga kunskapen och själva individen skulle bilda ett demokratiskt samhälle (Forsell, 2011). En annan viktig utgångspunkt för Dewey är att individen föds social och att processen för att forma individens begåvning börjar redan vid födseln. Individens begåvning fortsätter sedan att utvecklas genom hela livet (a.a.). Dewey hävdar att förskolan ska forma människan till att bli goda medlemmar i samhället men också utveckla den enskilda individen. Finns inte kunskapen och intresset hos pedagogerna att utvecklas blir barnets lärande ytligt (Forsell, 2011).

Deweys pedagogiska teori ser handlandet som ett led i en oändlig kedja: Avsikt – Planering – Handling – Reflektion – Bedömning av resultat – Ny avsikt. Det är detta aktivitetsbegrepp som kallas ”Learning by doing.” Det är i samspelet mellan människor som vi lär oss av varandra eftersom vi delar olika erfarenheter uttrycker Dewey (Forsell, 2011). Deweys teori kommer att hjälpa till att analysera hur pedagogerna uppfattar att deras erfarenheter påverkar deras arbete.

3.Syfte

Syftet med studien är att undersöka förskollärarens uppfattningar om konflikter och konflikthantering.

Frågeställningar:

- Vilka uppfattningar har förskollärare om konflikter?
- Vilka uppfattningar har förskollärare om konflikthantering i förskolan?
- Vilka uppfattningar har förskollärare om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen?

4. Metod

I detta kapitel beskrivs metodvalet som gjorts utifrån studiens syfte och frågeställningar. I kapitlet presenteras även studiens undersökningsinstrument, urval, genomförande, bearbetning av data, forskningsetiska principer, reliabilitet, validitet och metodkritik.

4.1. Metodval

I denna studie användes en kvalitativ forskningsmetod eftersom studien syftar till en djupare förståelse för förskollärarnas perspektiv och tankar. Den kvalitativa forskningsmetoden är en lämplig metod för en studie som syftar till en förståelse för människors olika upplevelser, tankar, känslor eller perspektiv (Denscombe, 2009).

4.2. Undersökningsinstrument

Studiens undersökningsinstrument bestod av en intervjuguide för att sedan kunna använda metoden kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Denscombe (2009) skriver att när det finns strävan om att undersöka respondenternas åsikter så föredras semistrukturerade intervjuer. I den kvalitativa intervjun användes öppna frågor vilket gjorde att respondenterna fick stort talutrymme. Under intervjuerna användes en intervjuguide (Bilaga A) som bestod av tio frågor. Respondenterna skulle skriva ner sina tankar kring intervjufrågorna innan intervjun. Intervjuguiden och respondenternas skriftliga svar gav mig möjlighet att vara mer förberedd för intervjun. I intervjuerna kunde jag justera frågorna utifrån respondenternas svar och därmed kunde samtalet föras på ett smidigt sätt.

4.3. Urval

Urvalet var ett bekvämlighetsurval vilket innebär att respondenterna redan var kända kontakter (Denscombe, 2009). Respondenterna var sex förskollärare. För att respondenterna skulle anses lämpliga för undersökningen skulle de vara utbildade förskollärare med minst fem års arbetslivserfarenhet som förskollärare och ha erfarenhet från att arbeta med både små och stora barn. Respondenternas arbetslivserfarenhet varierade mellan 10 och 27 år (se Tabell 1). De intervjuade arbetade i samma förskola men på olika avdelningar. Hela förskolan har samma mål om att jobba med konflikthantering och att öka barns sociala förmåga. Förskolan använder två gemensamma program som heter *Stegvis och Start* för barnens undervisning. Förskolan har fyra avdelningar varav två småbarnsavdelningar och två syskonavdelningar.

Tabell 1 Fördelning av arbetslivserfarenhet hos respondenterna i studien (genomförd 2015)	
Förskollärare 1	Verksam sedan 2006 och arbetar på syskonavdelning 3-6 år.
Förskollärare 2	Verksam sedan 2005 och arbetar på småbarnsavdelning.
Förskollärare 3	Verksam sedan 1990 och arbetar med både stora och små barn.
Förskollärare 4	Verksam sedan 2007. Arbetar på småbarnsavdelning. Har arbetat flera år som barnskötare innan examen till förskollärare 2007.
Förskollärare 5	Verksam sedan 2000, arbetar med både stora och små barn. Har erfarenhet av att vara handledare till studenter.
Förskollärare 6	Verksam sedan 2006 och arbetar på en av syskonavdelningarna.

Tabell 1. Fördelning av arbetslivserfarenhet hos respondenterna i studien.

Ovanstående tabellen visar antal förskolläraren som har olika lång arbetserfarenhet av arbete med olika barngrupp i förskolan.

4.4. Genomförande

Första kontakten med respondenterna var muntlig. De informerades av mig om studiens syfte och hur intervjun skulle genomföras. De informerades även om att deras deltagande var frivilligt och att deras uppgifter skulle behandlas konfidentiellt. De gav sitt samtycke för deltagande muntligt och erhöll missiv (Bilaga B) och en intervjuguide (Bilaga A) via email. Jag bad respondenterna att mejla sina skriftliga svar innan intervjun. Respondenternas skriftliga svar lästes noggrant igenom och då formulerades lämpligare följdfrågor. Intervjuerna genomfördes i förskolans konferensrum för att respondenterna skulle känna sig bekväma i intervjusituationen. Intervjuerna spelades in och varje intervju varade mellan 18 och 22 minuter. Intervjuerna utfördes enskilt.

4.5. Bearbetning av data

Med inspiration från Denscombe (2009) gjorde jag så att intervjuerna spelades in. De inspelade intervjuerna transkriberades ordagrant på dator. Redan i transkriberingsfasen reducerades den information som inte var relevant för undersökningens syfte. De transkriberade intervjuerna skrevs ut och lästes igenom flera gånger så att jag ytterligare kunde reducera datamängden till det som var relevant för denna studie. Dataempirin kategoriserades utifrån studiens tre frågeställningar (Denscombe, 2009). Den information som hade samband med den första frågeställningen markerades med röd färg och därefter

användes gul färg till den andra och grön färg till den tredje frågeställningen. Kategorisering hjälpte till att hitta tre olika teman i insamlade data, enligt hur detta beskrivs av Denscombe (2009). De tre teman är först förskollärarens uppfattning om konflikter, den andra är förskollärarens uppfattningar om konflikthantering och den tredje är förskollärarens uppfattningar om hur konflikthantering hanteras på de egna arbetsplats.

4.6.Forskningsetiska principer

Forskningsetiska principer betyder god etik och moral vid forskning. Att följa forskningsetiska principer innebär en trygghet för alla deltagare och det skyddar deltagarens rättigheter (Vetenskapsrådet, 2002). Forskningsetiska principer infattar fyra viktiga krav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet

Informationskravet innebär att deltagarna blir informerade om studiens syfte. Kravet betyder även att det skall ges en beskrivning av undersökningens genomförande (Vetenskapsrådet, 2002). I enlighet med detta krav blev respondenterna informerade om studiens syfte både muntligt och skriftligt (Bilaga B). Respondenterna blev informerade om att intervjun skulle vara ett fritt samtal utifrån intervjuguiden (Bilaga A) och att den skulle komma att spelas in.

Samtyckeskravet

Enligt Vetenskapsrådet (2014) betyder samtyckeskravet att deltagarna själva ska bestämma över sitt deltagande i intervjun. I enlighet med detta krav blev respondenterna informerade om att deras deltagande skulle vara helt frivilligt samt att de skulle kunna avbryta intervjun om och när de ville.

Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet innebär att deltagarnas personliga uppgifter ska skyddas och att läsaren inte ska kunna identifiera deltagarna (Vetenskapsrådet, 2002). Detta krav tillgodosågs genom att respondenterna informerades om att deras personliga uppgifter skulle behandlas anonymt genom att inga namn publiceras och att insamlad data inte skulle vara tillgänglig för obehöriga personer. Intervjuernas transkription var även de utan respondenternas namn och personliga uppgifter.

Nyttjandekravet

Enligt Vetenskapsrådet (2014) innebär nyttjandekravet att alla insamlade data bara ska användas till den aktuella studien. Respondenterna informerades om att den information som skulle framkomma från intervjuerna skulle studeras bara i denna undersökning. Respondenterna fick även information om att allt intervjumaterial skulle förstöras efter att arbetet blev färdigt.

4.7.Reliabilitet och Validitet

Reliabilitet avser studiens trovärdighet och pålitlighet. Studiens reliabilitet är beroende av olika faktorer såsom att beskriva forskningsprocessen noggrant, använda lämpligt undersökningsinstrument, undvika ledande frågor och undvika feltolkningar (Denscombe, 2009).

Jag beskrev noggrant forskningsprocessen genom att beskriva metodval, undersökningsinstrument, genomförande och databearbetning. Under intervjuerna användes öppna frågor men ledande frågor undveks, detta för att respondenterna skulle

få så stort talutrymme som möjligt för att uttrycka sina tankar och minska risken för missförstånd.

Tolkning av intervjuer är alltid subjektivt vilket betyder att tolkningen påverkas av intervjuarens egna erfarenheter, skriver Denscombe (2009). Med detta i åtanke gjorde jag så att för att minimera tolkningseffekter gick jag tillbaka till ljudupptagningarna och kontrollerade intervjutranskriberingarna. I en situation kontaktade jag en av respondenterna för ytterligare förklaringar för att minska risken för feltolkningar. Undersökningens validitet eller pålitlighet är beroende av i vilken utsträckning frågeställningarna har besvarats, att det som varit avsett att mätas de facto har mätts samt att systematiska fel i undersökningen saknas. Det är av stor vikt att metoden har använts på ett korrekt sätt och att den är tillförlitlig för att resultatet av studien ska anses vara riktigt. Att metoden är tillförlitlig och att de data som samlats in och redovisats är med verkligheten överensstämmande är det som avgör studiens validitet (Denscombe, 2009). Uppsatsens metod består i detta fall av intervjuer och hänsyn har tagits till de variabler som kan påverka en samtalsintervju. De inspelade och sedan transkriberade intervjuerna har genomgått flertalet genomlysningar för att säkerställa att respondenterna citeras korrekt samt att deras citat förekommer i korrekt sammanhang.

4.8. Metodkritik

Att urvalet som gjordes i studien var ett bekvämlighetsurval enligt Denscombe (2009) och att jag kände respektive respondent sedan tidigare VFU-plats vilket främjade en framgångsrik kontakt med respondenterna, kan ha varit en nackdel. Detta då jag med detta urval kan ha påverkat intervjuerna genom att omedvetet bekräfta respondenternas svar. Detta ämnade jag dock att undvika genom att ställa lämpliga följdfrågor.

Alla respondenter fick ta del av intervjuguiden innan intervjun. Detta kan ses som både en fördel och nackdel enligt Denscombe (2009). Fördelen var att respondenterna hade möjlighet att tänka kring frågorna och att förbereda sig innan intervjun. Nackdelen var att respondenterna kunde resonera om frågorna i sina arbetslag, och då kunde påverka varandras tankar.

Ljudupptagning användes för att dokumentera intervjuerna. Detta kunde enligt Denscombe (2009) ha gjort att respondenterna kände sig hämmade, men det märktes i så fall inte på respondenterna. Ljudupptagningen valdes för att dokumentera alla detaljer och för att inte riskera att informationen föll bort vilken kunde ha hänt om jag hade antecknat intervjun. Respondenterna gav sitt muntliga samtycke till att ljudupptagning skulle ske.

5.Resultat och analys

Resultatkapitlet presenterar tre teman som strukturerats utifrån studiens frågeställningar och analyserar med hjälp av valt teoretiskt perspektiv.

5.1.Förskollärarnas uppfattning om konflikter

Inledningsvis redovisas här hur de intervjuade ser på konflikter i allmänhet. De konflikter som beskrevs var främst mellan kollegor på arbetsplatsen och inte mellan barnen.

Respondenterna beskriver att konflikter uppstår när människor är oeniga och osams. Respondenterna upplevde att konflikten framkommer när det finns intressemotsättningar och personen inte kan uppnå sitt önskemål. De ansåg också att konflikten bottnar i meningsskiljaktigheter mellan individer som känner sig kränkta och därmed inte kan hantera sina känslor. En respondent framförde att en konflikt handlar om när individer inte kan begripa varandras olikheter.

Alltså när man möter motstånd och den andra individen inte kan acceptera och mentalt visualisera att jag som en människa kan tycka en sak och den andre kan tycka en helt annan sak. Och när den personen håller fast vid sin egen ståndpunkt hela tiden och inte alls lyssnar, då tycker jag att det blir en konflikt.

Citatet visar hur upplevelsen av ett bemötande av situationen avgör hur konflikten artar sig. Att respondenten framhävde att konflikten börjar när individer inte är lyhörda och respektfulla för varandras olika uppfattningar kan vara ett tecken på ett icke fungerande arbetslag där de anställda inte vågar säga ifrån. Samtalet som redskap är viktigt även mellan kollegor, precis som Vygotskij skriver enligt Säljö (2012), formar kommunikationen hur människor tänker och därefter kan de se och förstå omvärlden på ett nytt vis och förhoppningsvis mötas.

Jag kan ställas inför olika val, där det blir en konflikt i mig själv. Vad ska jag göra? Jag kan inte riktigt bestämma mig. Om jag väljer fel, får jag ta konsekvensen av mitt val. Då känner jag mig ambivalent och jag kan inte bestämma mig och det är jobbigt.

Att en lärare, som detta citat ger exempel på, inte vågar fatta ett beslut utan är orolig för konsekvenser synliggör på dåligt kommunicerade eller obefintliga riktlinjer från arbetsledaren. Uppfattningen att motstridiga tankar kan vara inom människan också, förklarar att motstridiga tankar skapar påfrestande känslor kring olika konsekvenser och därmed kan individen inte ta ett lämpligt beslut. Analysen visar att konflikter kan uppfattas på olika sätt beroende på människors erfarenheter. En situation som för den ena kan uppfattas som en vanlig diskussion kan för en annan upplevas som en stor konflikt, och samma konflikt kan påverka den ena individen mycket negativt medan den andra inte påverkas på samma sätt. Erfarenheter har betydelse för lärandet och olika erfarenheter kan ge olika perspektiv på en konflikt. Detta talar även Deweys om i teorin att "Learn to do by knowing, and to know by doing" (Säljö, 2012).

5.2.Förskollärares uppfattning om konflikthantering

Här kommer barnens behov in och de intervjuade talar mer om dialogen med barnen än om dialogen med sina arbetskamrater.

I analysen framträdde en tydlig uppfattning om att barnen hanterar konflikter olika beroende på deras erfarenhet och utveckling. När ett barn får hjälp till diskussion via medling eller vägvisare, börjar barnet lära sig om sig själv i konflikthantering.

Jag anser att vi måste lösa konflikten och när man inte reder upp en situation då blir det oftast att allt samlas under mattan och det blir fler och fler konflikter.

Erfarenhetsperspektivet bekräftas av Deweys teori om att det är i samspelet mellan människor som vi lär oss av varandra eftersom vi delar olika erfarenheter (Forsell, 2011). Denna studie visar att uppfattningen fanns att människan i tidig ålder är egocentrisk och har svårt att hantera sina känslor och att när små barn inte har redskap att hantera konflikter, är det den vuxnas roll att lära barnen olika strategier till konflikthantering (a.a.). Dewey menar dock att individen föds social och att processen för att forma individens begåvning börjar redan vid födseln. Individens begåvning fortsätter sedan att utvecklas genom hela livet (Forsell, 2011).

Barnen kan hota eller varna varandra, detta är nog för att de inte har lärt sig konflikthantering. Det är viktigt att stoppa våldsamma beteenden direkt och få en klar bild av händelsen.

Analysen visar uppfattningar om att barn ska lära sig det sociala samspelet, visa empati, sätta ord på sina upplevelser och vara lyhörda. Detta stämmer väl med Deweys teori (Säljö, 2012) att förskolan ska forma människan till att bli goda medlemmar i samhället men också utveckla den enskilda individen.

Jag tror att barn som är i konflikt ofta måste få någon form av negativ självbild, varför är jag en sån som bråkar? Varför hamnar jag i sådana situationen hela tiden?

Citatet uttrycker uppfattningen om en relation mellan konflikter och barns självbild. För att skapa en god självbild behövs att barn får bekräftas i sin kunskap i stället för i ett misslyckande menar respondenten. Här behövs en pedagog som är engagerad. Finns inte kunskapen och intresset hos pedagogerna att utvecklas blir barnets lärande ytligt (Forsell, 2011). Det framkom under intervjuerna att lärarna värderade konflikterna som konstruktiva eller icke konstruktiva. Några respondenter pekade på att konflikter alltid har funnits i människors liv vilket framkallat både försämring och utveckling som exempelvis krig eller revolution, att människor blir påverkade av en konflikt beroende på hur konflikten hanteras (a.a.). Analysen visar att ohanterade konflikter kan vara psykiskt påfrestande och framkallar stress, oro, ilska eller rädsla för andras reaktion. En respondent hade upplevt en negativ erfarenhet i sin barndom vilket påverkade framtidens konfliktsituationer.

Jag kan gå till mig själv, mina föräldrar skiljde sig när jag var nio. Och där var det mycket bråk. Så för mig blev konsekvensen att människor delar på sig vid ett bråk. När jag var yngre var jag väldigt konflikträdd och tyckte att det var obehagligt att vara i en konflikt.

Citatet ger uttryck för att reaktioner på konfliktsituationer ofta har ett samband med tidigare upplevelser och erfarenheter. En negativ upplevelse kan främja att människor blir tillbakadragna och undviker konfliktsituationen. Detta stämmer överens med Deweys (Forsell, 2012) pedagogiska teori som ser handlandet som ett led i en oändlig kedja: Avsikt – Planering – Handling – Reflektion – Bedömning av resultat – Ny avsikt. Att det är i samspelet människor emellan som erfarenheter skapas och som vi lär oss av. I analysen framkom att konflikter även kan gynna människors utveckling genom att ge personer en återblick på sitt eget beteende.

Efter man har varit med i en konflikt får man tänka på hur och vad man sa till den andra. När jag blir misstolkad lär jag mig att jag måste visa mina åsikter tydligare. Alltså blir man stärkt som person och vågar säga ifrån.

Man kan gå starkare ur en konflikt för då har man lärt sig någonting om sig själv, hur jag reagerade när jag blev osams, hur jag reagerade när jag blev arg eller ledsen.

Reflektionerna i citaten kan bero på sättet konflikten hanterats på anser respondenten. Vågar hen uttrycka sina tankar tydligare blir hen mer modig. Respondenten som reflekterar över konfliktsituationen blir medvetna om sin egen attityd som exempelvis hur man kan kontrollera sig när man blir arg. I analysen framkom att det finns uppfattningar om att konflikter också kan vara utmanande.

Under en konfliktsituation vet man att om jag är tyst och inte kompromissar så kommer den andra kompiserna att köra över mig, då utmanas man att ta till dialog och hitta ett sätt som kan lösa konflikten.

Citatet visar att konflikten kan leda individen till att tänka på konsekvenser som exempelvis: har man inte kommunicerat sin åsikt så uppnår man inte sitt önskemål. I citatet ges intrycket av att individen stimuleras till att framföra sin åsikt och lösa konflikten för att säkra sina egna behov.

5.3.Förskolläraernas uppfattning om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen

Här presenteras förskolläraernas uppfattning om hur de arbetar med konflikthantering i vardagen med barnen.

5.3.1.Synliggöra lärande kring konflikthantering

Analysen visar att den vardagliga situationen blir en inlärningsituation anser respondenterna. Att läraren har en medveten närvaro och sätter ord på barns lärande och utveckling. En respondent beskrev en matsituation där inlärningsituationen synliggörs.

Att man är med och ser barnen och pratar med dem. Vid en matsituation ville fyra barn ha korv och det fanns bara två korvar. Jag lyfte upp konflikten och öppnade en diskussion för att se hur mycket de kan. Det var en inlärningsituation. [...] det hade inte varit på samma sätt om läraren hade tänkt att nu i samlingen ska vi lära barnen att man kan dela. Det spontana med inläring, när den sker i situationer och ger diskussioner, då är den mer nyttig.

Citatet visar att ibland upplever barnen inte situationen som en konflikt, då kan läraren med framförhållning skapa en dialog innan konflikten uppstår där barnen blir aktiva i diskussionen. Här finns språket som ett redskap och läraren som en vägledare i situationen. Analysen visar att det är mer stimulerande för lärarna att hantera konflikter i vardagliga situationer än under planerade aktiviteter. Enligt Vygotskijs (Säljö, 2012) teori om den proximala utvecklingszonen stimuleras barn att lära sig något nytt när de uppmuntras att visa upp något de redan kan. Att iscensätta detta vid till exempel en måltid blir enklare då flera moment redan är inlärd sedan tidigare, som att ta själv, ställa undan glas och tallrik till exempel. I de planerade aktiviteter allt vara nytt för barnen och frustration kan uppstå. En annan förskollärare beskrev hur hen blandade sig i konflikten:

“Han tog min bil!” “Men vad gjorde du för att han skulle ta din bil?”

Citatet visar att det är viktigt att göra det tydligt för barnen att veta vad som är okej och vad som inte är ett okej beteende. I analysen framkom uppfattningen att konflikthantering ska genomsyra hela verksamheten genom att läraren stannar upp och diskuterar och därmed skapas förutsättningar för barns lärande.

Oftast när vi har arbetat med ett specifikt läromedel, ser man det dagen efter, att de hjälper varandra då ska man sätta ord på det och säga till exempel nu gjorde du din kompis jätteglad.

I citatet framträder att undervisningen påverkar barns beteende och när det händer ska läraren reflektera över situationen och bekräfta deras lärande. Detta stämmer väl med det som Vygotskij (Säljö, 2012) skriver, att ledaren inte ska ta över uppgiften utan leda och uppmuntra. Dessa erfarenheter skapar sedan betydelse för nytt lärande.

5.3.2.Fungerande samarbete

Analysen visar att lärarna har uppfattningar om fördelar med att använda sig av samma arbetssätt i konflikthantering. Respondenterna gav önskan om att lärare i arbetslaget ska komma överens om mål och uppdrag. En respondent beskrev arbetslagets gemensamma syn.

Vi har ett gemensamt språkbruk tillsammans med barnen, och hur vi är mot varandra när det uppstår en konflikt. Då kan vi utveckla olika strategier och pröva nya lösningar. På så vis utvecklas det sociala samspelet.

Citatet visar att det är viktigt att lärarna har ett gemensamt funktionellt förhållningssätt. Språket som kommunikationsredskap är i ständig utveckling enligt Vygotskij (Säljö, 2012) och detta leder lärarnas lärande om konflikter.

Ibland uppstår situationer som jag inte vet riktigt hur jag ska hantera men man får hjälp av sitt arbetslag, hur ska vi göra här nu! Att vara öppen och fråga om någon kan hjälpa mig. [...] Konflikter som man har t.ex. hemma kan påverka mig mer stressigt och man blir trött då behöver jag tala om det för mina kollegor och vi får ta hänsyn till varandra.

I citatet ges exempel på hur livet i övrigt, som till exempel hemförhållanden, inverkar på det egna arbetet i förskolan. Respondenten beskriver att på grund av olika faktorer som exempelvis stress, kan läraren uppleva att han eller hon inte kan hantera en viss konfliktsituation. För ett framgångsrikt arbete kring konflikthantering krävs öppenhet och stödande mellan lärarna för att klara av stressiga situationer.

5.3.3.Anpassad undervisning

I analysen framträdde olika uppfattningar om att barn hanterar sina konflikter på olika vis beroende på barnets utvecklingsnivå vilket kan innebära att vissa barn behöver extra stöd för att klara av konflikthantering. I barngruppen existerar olika sociala svårigheter som exempelvis att integrera sig med sin omgivning och således krävs att läraren talar om detta och stärker barnet på dess befintliga utvecklingsnivå.

Man försöker hjälpa dem på olika sätt. I våra läromedel använder vi bilder och teckenspråk som ett kompletterande kommunikationssätt. Det var faktiskt härligt när vi såg hur detta hjälpte ett barn med talsvårigheter. Plötsligt kom barnet till oss och gjorde ett tecken för ledset och pekade mot ett annat barn som var ledset. Lärandet är en process och det gäller att man är med och repeterar hela tiden.

I den lärande processen ska läraren visa tolerans för barns olika svårigheter och variera mellan olika kommunikationssätt. Vygotskijs (Bråten, 1998) teori om att imitation utförd under ojämlika förhållanden är en aktivitet av central betydelse för barns inläring stämmer väl överens med hur studiens respondenter uppfattar att de arbetar. Efter upprepad imitation kommer barnet snart förstå och behärska det som hen med svårighet imiterar inledningsvis, så kallad internalisering (Bråten, 1998).

5.3.4.Pedagogiska relationer

Analysen visar på att utveckling av barns konflikthanteringsförmåga bottnar i trygga relationer, vilket innebär att dåliga relationer är påfrestande och förstärker barns impulsiva beteende. Respondenterna ansåg otrygga relationer medför en brist på tillit vilket omöjliggör ett funktionellt arbetssätt inom konflikthantering. Detta påvisar

respondenten att läraren kan skapa goda förutsättningar genom att själv uttrycka sina egna tankar och känslor, och genom att visa en förståelse för barnens beteende. Använda språket som redskap. Uppfattning framkom om att för att kunna skapa en pedagogisk relation måste läraren vara inbjudande och därmed kan barnet skapa relationen.

För det första är det viktigt att man har en relation till barnen och att man lär känna barnen. Det kan jag säga när jag började på ny avdelning då skapar man en relation till både barnen och till föräldrarna. Om föräldrarna inte är trygga med mig så kan nog aldrig barnen vara trygga. Jag tror att det är jätteviktigt först och främst att man är lugn och engagerar sig och tar tag i konflikten, men det är också viktigt att man har roligt tillsammans.

Att det är viktigt att vara en trygg vägvisare bekräftas av den proximala utvecklingszonen, barnet utvecklas genom att få testa nya saker med tydlig vägledning (Säljö,2012). Detta bidrar till att pedagogen skapar en relation med barnet som barnet upplever som betydelsefull (a.a.).

5.3.5.Kompetensutveckling

Analysen visar att konflikthantering är vanligt förekommande i förskolan vilket kräver kontinuerlig utveckling kring ämnet. Människors sociala uppfattningar förändras med tiden och därför bör läraren hålla sig uppdaterad genom att undersöka ny kunskap och nya metoder (Säljö, 2012). I analysen framkom erfarenhet från ett program ICDP (International Child Development Programme). Programmet ska öka lärarnas kompetensutveckling kring framför allt konflikthantering. En respondent beskrev programmets inriktning.

Jag går på ICDP (International Child Development Programme) och där är mycket fokus på varför vi beter oss på ett visst sätt,vad bottnar det i? Det handlar mycket om vilken anknytning man har haft när man var bäbis för att där startar ju allt. Om jag inte får bra anknytning med min mamma, då kanske jag reagerar på det här sättet.

Citatet beskriver att det under utbildningen förekommer studier kring barns första anknytning som i viss mån förklarar människans beteende och reaktioner i vissa situationer. Analysen visar att utbildningen utvecklade lärarens förståelse för barns olika handlingar. På så vis medverkade utbildningen till att läraren fick ett funktionellt arbetssätt kring konflikthantering. En annan respondent beskrev att kompetensutveckling handlar om lärarnas medvetenhet om sin egen handling.

Det gäller oss vuxna att man mentalt visualiserar vad man egentligen gör, vad man bidrar med, hur sätter vi ord på det och hur är vi med barnen.

Citatet visar på förståelse för att läraren ska reflektera över sin egen handling för att på så vis erhålla en utveckling i sitt bemötande och förhållningssätt inom konflikthantering. En annan respondent sade också att läraren behöver värdera sin kompetensförmåga för att kunna utveckla den vilket tyder på självreflektion.

För att utveckla sig själv, är det viktigt att man vågar säga sina tankar och säga: Nej! Så här tänker jag. Där får man nog jobba med sig själv mycket, att man ska stå upp för sig själv och säga vad man tycker.

Citatet visar att vuxna också kan ha svårigheter att uttrycka sina tankar och att vissa lärare behöver mod för att vara bestämda och för att kunna reglera sina känslor. Språket som verktyg för kommunikation och lärande blir en nyckel för att lösa konflikten menar Vygotskij (Säljö, 2012).

5.4.Sammanfattning

– Förskollärarnas uppfattning om konflikter

Analysen visar att förskollärare ser olika på vad en konflikt egentligen är. En oenighet behöver inte vara just en konflikt, utan endast en vardaglig del av samhället och livet. Det framkom att erfarenheter av hur kollegor saknat känslokontroll bidragit till konflikter på arbetsplatsen. Där fanns en upplevd gräns mellan vardaglig konflikt att låta vara och en som behöver hanteras. Tecken fanns på ett arbetslag utan fungerande kommunikation med inre konflikter som riskerar att tära på personalen och i förlängningen leda till psykisk ohälsa hos delar av arbetsgruppen. Förskollärarna i intervjuerna har olika lång arbetslivserfarenhet (Tabell 1) och deras erfarenheter skiljer sig åt om konflikthantering. Således finns troligt en differens i kunskapen hos de tillfrågade. Detta kan leda till att konflikter definieras på olika vis inom arbetslaget vilket riskerar att leda till att likhetsprincipen frångås och att barn särbehandlas.

– Förskollärares uppfattning om konflikthantering

En diskussion om små och stora konflikter uppkom i intervjuerna, där respondenterna ansåg att små konflikter behövde lösas omedelbart för att inte riskera att växa. Det fanns dock även uppfattningar om att små konflikter bör barnen lösa på egen hand. Några respondent ansåg att problem kan uppstå om det saknas definition på var gränsen går mellan vad som ska uppfattas som en liten eller en stor konflikt. Även här krävs en tydlighet inom gruppen av ledare. Mängden erfarenhet av konflikthantering visade sig vara betydande för på vilket sätt respondenterna tog sig an en konfliktsituation. Samspelet mellan individer såväl barn som vuxna är av stor vikt för att konflikter ska kunna hanteras tillfredsställande.

– Förskollärarnas uppfattning om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen

Analysen visar att rollen som vägvisare kan orsaka förvirring. Svårigheter har påvisats om när hjälpen i en situation blir på lagom nivå för att barnet ska kunna lära sig och utvecklas av vägledningen. Den beskrivning av medlarens eller vägvisarens roll som framkommit i intervjuer visar annat resultat med redovisad forskning av exempelvis Marklund (2007). Detta utvecklas vidare i diskussionen under rubrik 6.3.

6. Diskussion

Diskussionskapitlet är strukturerat utifrån de huvudkategorier som redovisades i studiens resultat: Förskollärares uppfattning om konflikter, förskollärares uppfattning om konflikthantering och förskollärares uppfattningar om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen. I detta kapitel diskutera olika sammanhang mellan studiens resultat med hjälp av tidigare forskning och teori. I diskussionen beskrivs även pedagogiska implikationer och framtida forskning utifrån studiens resultat.

6.1. Förskollärares uppfattning om konflikter

Studien visar att förskollärarna uppfattar konflikter på olika sätt. Marklund (2007) skriver att människors upplevelser skapar deras förståelse av konflikten vilket innebär att människors förståelse förändras efter varje konfliktsituation. Detta styrks av Vygotskijs teori att kommunikationen påverkas av människors olika perspektiv (Säljö, 2012). I varje konfliktsituation skapas någon form av kommunikation som prövar våra nya tankesätt. Förskollärarna i studien gav en bild av flera sätt att se på konflikter. Dels innebar en konflikt för dem att oenighet inte behöver vara just en konflikt utan att det är en vanlig del av människors sociala omgivning att inte vara överens. Dels kunde konflikter handla om bristande kommunikation eller irriterande beteenden. Det förekom att respondenterna upplevt kollegor utan kontroll över sina känslor och detta hade i sin tur lett till konflikt. En slutsats kan vara att förskollärarna har olika utbildningsnivå inom konflikthantering. Att kunna acceptera varandras olikheter och åsikter är grunden för konstruktiva konflikter. Den påvisade skillnaden i förskollärarnas utvecklingsnivå påverkar i sin tur deras förhållningssätt till konflikthantering i förskolan (Lundström, 2008).

Konflikten kan antingen vara ett redskap för utveckling eller en orsak till att hålla tillbaka, beroende på hur människor bemöter konflikten (Marklund 2007, Lundström 2008). I enighet med detta ovanstående lyftes flera sätt att se på konflikter fram i intervjuerna vilket också manifesterar en skillnad mellan förskollärarnas kompetensnivå inom konflikthantering (Lundström, 2008). Flera av de tillfrågade uttryckte att konflikter orsakar psykisk ohälsa och menade att man därför kan komma att undvika konfliktsituationer i framtiden. Å andra sidan framhävde några förskollärare att även om människor tidigare haft en dålig upplevelse av konfliktsituationer så kan det bidra till en positiv utveckling genom att individerna tänker tillbaka, reflekterar över sitt beteende och hittar nya sätt att hantera konflikter på. Vygotskij (Säljö, 2012) betonar att språket utvecklar tänkandet. Det betyder att konflikten kan främja och utveckla människors reflektion. På så sätt kan ett samhälle utvecklas.

6.2. Förskollärares uppfattning om konflikthantering i förskolan

Marklund (2007) och Thornberg (2006) anser att barnen reagerar utifrån varandras beteenden, när ett barn är envist blir det andra barnet också envist. Detta innebär att utifrån barns perspektiv är detta en konflikthantering fastän vi vuxna tolkar den som en konflikt. I studien framkom att personalen anser att barnen saknar kunskap om konflikthantering. Lärarens roll blir att lära barnen och se till att de skaffar sig sociala färdigheter. Hur läraren ser på barnet påverkar barnets förhållningssätt. Öhman (2003) anser att om läraren signalerar att barnet har förmågan att hantera en konflikt blir barnet stärkt i det och utvecklas. Att lära barn social kompetens innebär både att stärka dem som saknar, men också att samtidigt lära de barn som behärskar social kompetens att visa hänsyn. Barns sociala kompetens utvecklas i samband med omgivningen (a.a.).

Något nytt och intressant som framkom i resultatet är begreppen små och stora konflikter. Det är viktigt att man löser små konflikter så att de inte leder till stora konflikter. Några förskollärare menade att små konflikter kan barnen ofta lösa själva, läraren behöver inte hjälpa barnen. Dock skriver Hakvoort (2011) att även när barnen löser sina konflikter själva är det viktigt att bekräfta detta och uppmuntra dem. I intervjuerna framkom att pedagogerna upplever att barnen ofta agerar egocentriskt vilket bekräftas i den forskning som uppsatsen tagit upp, barnen försöker försvara sig för att nå sina behov.

6.3. Förskollärares uppfattningar om hur konflikthantering hanteras på den egna arbetsplatsen

I studien framkom att förskollärarna arbetar mycket med att utveckla barnens sociala färdigheter. Förskollärarna lägger stor vikt vid att barnen lär sig lösa konflikter istället för att hantera konflikter, att de undviker processen på vilket sätt och med vilken metod en konflikt hanteras. Dock visar forskning att det är viktigare att först kunna hantera konflikter och hantera sina känslor och förstå processen för att sedan därefter komma på en lösning (Marklund, 2007).

I studien framkom att förskollärarna använder två anpassade läromedel för att förbereda barnen för att kunna hantera konflikter. Skillnaden mellan de två läromedlen visade sig vara att det ena är mer anpassat till små barn och har ett mer konkret läromaterial så att barnen lättare kan öka sin förståelse för hur en konflikt kan se ut. Detta ligger helt i linje med hur ett barnanpassat program ska se ut enligt Marklund (2007) det främjar barns empatiska känslor kring sina egna och andras upplevelser och förbereder barnen för att kunna hantera konflikten själva på ett bättre sätt.

Konflikthanteringsstrategier beskrev lärarna som att barnen kan hota eller varna varandra, detta för att de inte har lärt sig konflikthantering. Enligt Marklund (2007) kan barnen hantera konflikter genom att förhandla. Förhandling ses som den andra nivån i konflikthantering, Hakvoort och Olsson (2014). Denna studies resultat visar dock att detta är att se som en svaghet och brist på barnets kunskap och förmåga. Enligt Marklund (2007) är dock förhandling en dold strategi som förvisso inte finns inskriven i förskolans planer men ständigt används i verksamheten.

När det gäller kontrollorienterade strategier uttryckte flera förskollärare i undersökningen att det är viktigt att stoppa våldsamma beteenden och få en klar bild av händelsen. Att fråga barnen vad som har hänt och vem som sa vad. Enligt Hakvoort och Olsson 2014, Lundström (2008) ska läraren lyssna på barnets tankar och kunna förstå deras perspektiv. Lundström beskriver att när läraren vill ta reda på orsaken till konflikten kan det i stället leda till att barnen blir rädda och inte vågar uttrycka sina tankar. Barnen kan uppleva att läraren snarare skapar ännu en konflikt när han eller hon vill veta vem som har gjort vad. Läraren skapar en mer provocerande situation. En respondent menade att det var viktigt att försöka få barnen att säga förlåt till varandra så att de blir vänner igen (a.a.). Enligt Lundström (2008) kan dock detta att tvinga barn till att säga förlåt snarare leda till att förhindra konflikthantering. Detta på grund av att barnen fortfarande bär på känslorna som konflikten skapade och tar dem med sig i stället för att hantera dem.

En annan förskollärare beskrev hur hen blandade sig i konflikten. "Han tog min bil!" "Men vad gjorde du för att han skulle ta din bil?" Hen menade att det är viktigt att göra det tydligt för barnen att veta vad som är okej och vad som inte är ett okej beteende. Enligt Lundström (2008) ska läraren också hjälpa barnen att återberätta situationen. Här är det

viktigt att barnen berättar sina känslor från början och inte inleda med det som skedde sedan. Resultatet visar att direkt gå in och säga vad som är fel eller rätt och utvärdera barnens handlingar riskerar att sänka barnens självkänsla. Att uttrycka vad som inte är okej kan leda till att barnen känner sig avvikande och utanför barngruppen.

En respondent menade att hen observerar barnen och sen stoppar barnen och sätter ord på barnens tankar och ger ett förslag på problemlösning. Att låta barnen försöka beskriva problemet. Barnet säger vad han eller hon ser men inte vad han eller hon tänker. Läraren visade sin förståelse för hur man kan hjälpa barnen med konflikthantering. Detta var en spontan handling, något som kom självklart för läraren (Lundström, 2008). Flera respondenter visar på kunskap kring fler än en konfliktstrategi. Enligt en studie genomförd av de italienska forskarna Majorano, Corsano och Triffoni (2015) uppstår de flesta konflikter när barnen har fri lek i motsats till när verksamheten hade strukturerade aktivitetstimmar då konflikter uppkom mer sällan. Detta uppgavs kunna bero på att det i det senare fallet fanns personal som ingrep direkt just innan eller just när en konfliktsituation uppstod. Emellertid visade denna studie att lärargruppen endast behärskade eller använde sig av en enda konfliktstrategi, nämligen att bryta konflikten. Detta riskerar att barnen går miste om tillfälle att öva på social kompetens. Barnen riskerar att utveckla ett uppmärksamhetssökande beteende och medvetet söka konfliktsituationer så att den vuxna ska avbryta (a.a.). I föreliggande studie visar sig respondenterna i stället ha kunskap om fler än en strategi och bekräftar således inte den italienska studien.

6.4.Sammanfattning

Studien visar på motsättningar mellan det respondenterna initialt säger att de gör och de därefter beskrivna situationerna från arbetet med barnen. Den visar också att lärare ibland brister i sin kompetens att hantera konflikter. Exempel på detta gavs när en respondent först svarade optimalt korrekt om hur hen ansåg att en situation skulle hanteras men sedan beskrev ett helt annat tillvägagångssätt ur sin aktuella förskolemiljö. Det deltagarna i studien säger att de vet om konflikthantering går i många exempel inte alls ihop med det de sedan säger att de gör på arbetsplatsen. En respondent ansåg att förskolan använde ett bra och pedagogiskt program som skulle innebära att barnen utvecklade sin förmåga. Men när samma lärare fick svara på om hen ansåg att barnen hade förmåga att lösa konflikter var svaret nekande. Undersökningen visar också att flera lärare saknar strukturerade strategier och att de inte ser barnet som en kompetent individ i tillräckligt hög grad. Flertalet lärare saknar helt forskningsbaserad handlingsplan och en strategi för konflikthantering. Brister kring att systematiskt arbeta med detta i verksamheten kunde också påvisas.

6.4.1.Fynd som framkommit i analysen och pedagogiska implikationer

Nedan följer utvalda moment ur analysen som förefallit betydande för hur konflikthantering uppfattas av lärarna i studien. Avsnittet är sorterat efter ämnesrubrik.

Synliggöra lärande

I studien framkom att lärarna synliggör och lyfter upp konfliktsituationen och sätter ord på barns lärande. De bekräftar barnens handlingar, dagen efter att de gått igenom ett undervisningsmaterial märker lärarna att barnen hjälper varandra och då är det viktigt att lärarna bekräftar barnens nyvunna kunskaper. Enligt Dahlkvist (2004) leder lärande i vardagliga situationer till att barnen förstår mer av hur konflikthantering kan vara olika i olika situationer.

Fungerande samarbete

Arbetslaget bör ha en gemensam arbetssyn och ett gemensamt språkbruk. När detta finns på plats finns också grunden för att kunna testa nya vägar för konflikthantering. I arbetslaget kan man ta hjälp av varandra och stötta varandra om man är trött eller inte kan hantera en uppkommen situation. Enligt Hakvoort (2010) hjälper ett gemensamt tankesätt barnen att förstå situationer och att känna sig trygga. Läraren är en förebild för barnen, de ser vad läraren gör och detta påverkar barnens tankar och beteende.

Anpassad undervisning

Förskolläraren kan uppmärksamma barns olika utvecklingsnivå och behov. Detta för att säkerställa att barnen får hjälp med det de behöver anpassat för just deras individuella behov. Läraren måste ha tålamod och arbeta repetitivt med barnen tills dess att barnen kan komma i fas i sin inläring. Det är viktigt att stötta barnet på barnets egen nivå.

Pedagogiska relationer

En otrygg, dålig relation mellan barn och lärare leder till att barnens känslor utsätts för påfrestningar och kan öka barnens impulsiva beteenden. En god relation skapas genom att läraren är öppen så att barnen vågar komma fram till läraren. Att knyta an till en person är viktigt för barnen, detta i stället för att växla mellan olika vuxna pedagoger ur personalen. Viktigt är också att skapa en god relation med föräldrarna så att barnen också där känner sig trygga, de litar på pedagogen eftersom föräldrarna visar att de gör det. Enligt Ocaik (2010) behöver barnen en trygg relation för att skapa en framgångsrik konflikthantering.

Kompetensutveckling

Läraren bör hålla sig uppdaterad kring nya rön och undersökningar. Förskollärares utveckling leder till att hen kan vara medveten om sitt eget beteende och att hen lär sig att reflektera över hur hen bemöter barnen. Läraren kan utveckla sig genom att själv våga uttrycka sina tankar. Forskning visar att en lärare behöver kontinuerlig tillgång till ny forskning och nya rön för att kunna utveckla sig själv maximalt i sin yrkesroll (Hakvoort, 2010).

6.5.Framtida forskning

Uppsatsen visar att det finns ett framtida behov för att utforska verksamhetens systematiska arbete. Det är viktigt att verksamheten har ett styrdokument kring konflikthantering som följs i alla led. Det vore intressant att genomföra en studie ur barns perspektiv om hur de ser på konflikter och hanteringen av dessa på förskolan.

Referenser

Avhandlingar

Lundström, A (2008). Lärare och konflikthantering: en undersökande studie ur ett könsperspektiv. Licentiatavhandling Umeå: Umeå universitet.

Marklund, L (2007). Skolmedling i teori och praktik. Licentiatavhandling Uppsala: Uppsala universitet.

Vetenskapliga artiklar

Gloeckler, L & Cassell, J (2012). Teacher practices with toddlers during social problem solving opportunities. *Early childhood Educare*. DOI: 10.1007/s10643-011-0495-4

Gloeckler, L.R. Cassell, J.M. & Malkus, A. J. (2014) An analysis of teacher practices with toddlers during social conflicts, *Early child development and care*. DOI:10.1080/03004430.2013.818988.

Hakvoort, I & Olsson, E. (2014). The school's democratic mission and conflict resolution: voices of Swedish educators, *Curriculum inquiry*, vol. 44, no.4. Göteborgs Universitet.

Jenkins, S. Ritblatt, St& MCDonald, J.S. (2008). Conflict resolution among early childhood educators. *Conflict resolution quarterly*, vol. 25, no. 4, Wiley Periodicals, Inc. 429. and the Association for Conflict Resolution. DOI:10.1002/crq.216.

Majorano, M., Corsano, P., & Triffoni, G. (2015). Educators' Intervention, Communication and Peers' Conflict in Nurseries. *Child Care in Practice*, 21(2), 98–113. <https://doi.org/10.1080/13575279.2014.1001812>

Ocak, S. (2010). [Elektronisk]. The Effects of Child-Teacher Relationships on Interpersonal Problem-Solving Skills of Children. *Infants and Young Children*; vol.23 nr 4 s 312-322.

Sheridan, S & Pramling, S. I. (2013). Preschool a source for young children's learning and well-being. *International journal of early years education*, 21(2/3), 207 222. DOI: 10.1080/09669760.2013.832948

Skoglund, R. (2019). When Words Do Not Work: Intervening in Children's Conflicts in Kindergarten. *International Research in Early Childhood Education*, 9(1), 23–38.

Souto-Manning, M. (2013). Making a stink about the "ideal" classroom: theorizing and storying conflict in early childhood education. *Urban education*. DOI 10.1177/0042085913496797

Thornberg, R.(2006) The situated nature of preschool children's conflict strategies. Educational psychology. DOI: 10.1080/01443410500341064.

Böcker

Bråten, I (red.) (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Cohen, R (1995). *Students Resolving Conflict. Peer Mediation in Schools. Grades 6-12*. Glenview IL USA: GoodYearBooks.

Dahlkwist, M (2004). *Kommunikation*. Stockholm: Liber.

Davis, J.M. (red.). (2010). *Young children and the environment: early education for sustainability*. Cambridge: Cambridge University Press.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Dewey, J (2015). *Individen, skola och samhälle*. Stockholm: Natur och kultur.

Doverborg, E & Pramling S, I. (2000). *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber.

Edling, L. (1997). *Kompissamtal: kommunikation istället för tystnad eller våld*. Solna: Ekelund.

Folger, J. P & Scott P, M. & Stutman, K (2009). *Working through Conflict. Strategies for Relationships, Groups, and Organizations*. Pearson Education, Inc.

Forsell, A. (2011). *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber

Hakvoort, I. (Red.). (2010). *Låt oss tvista igen!: om konflikthantering i förskola och skola*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Hakvoort, I. (2015) *Skolans uppdrag och konflikthantering i Hakvoort och Friberg, B. (red.) Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups.Utbildning AB.

Hakvoort, I. & Lundström, A. (2019). *Pedagogiskt ledarskap med konflikter i fokus*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Ljungberg, T. (1998). *Förskolan som samspelsarena. I: Björn Wrangsjö (red.): Barn som märks. Utvecklingspsykologiska möjligheter och svårigheter*. Stockholm: Liber.

Säljö, R. (2012). *Lärande, skola, bildning – grundbok för lärare* (s.139–197). Stockholm: Natur och Kultur.

Thornberg, R. (2010) *Vilken fostransstil har jag som lärare*. Stockholm:Läraryrskombundens förlag.

Wrangsjö, B. (1998). *Diagnosens psykologi. I: Björn Wrangsjö (red): Barn som märks. Utvecklingspsykologiska möjligheter och svårigheter*. Stockholm: Liber.

Öhman, M. (2003). *Empati genom lek och språk*. Stockholm: Liber.

Rapporter

Lpfö 18 (2018). Läroplan för förskolan. Stockholm: Skolverket.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Skolverket (2014). Förskoleklassen- uppdrag, innehåll och kvalitet. Stockholm: Skolverket.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilagor

Bilaga A Intervjuguide

1. Vad anser du en konflikt är?
2. Hur anser du att vuxna och barnen påverkas av konflikter?
3. Vilka fördelar/nackdelar har konflikter i människors utveckling?
4. På vilket sätt bli barnen påverkade av konflikthantering?
5. Hur tänker du kring barns strategier i konflikthantering?
6. Hur anser du att din inblandning i barnens konflikter kan vara utmanande för dem?
7. På vilket sätt utvecklar du barnens förmåga till självreglering inför konfliktsituationen?
8. På vilket sätt utvecklar du barnens kommunikativa färdigheter i konflikthantering?
9. På vilket sätt bidrar ditt arbetssätt till barnens utveckling och lärande i konflikthantering?
10. Hur kan du utveckla din kompetens i konflikthantering?

Bilaga B Missivbrev

Hej!

Jag studerar på Linnéuniversitetet i Kalmar och läser på förskolläraryrket. Nu skriver jag mitt självständiga arbete inom förskolepedagogikområde som handlar om konflikthantering i förskolan. Syftet med arbetet är att undersöka hur förskollärarna förhåller sig till konflikter och konflikthantering i barngruppen.

I arbetets bakgrund har jag sökt i tidigare forskning vilket väckte mina tankar kring förskollärarens förhållningssätt i praktiken. Jag valde intervju som undersökningsinstrument för att närmare mig förskollärarens perspektiv när det gäller konflikthantering. Resultatet från intervjuerna kommer att vara en värdefull grund i min undersökning.

Intervjun består av 10 frågor och tidsgången kommer att vara 30–45 minuter. Intervjun kommer att spelas in. Intervjusvaren/inspelningen kommer endast att användas i denna studie och de ska raderas efteråt. Vid intervjun kommer jag att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer som innebär att deltagandet är frivilligt och att du som intervjuperson är anonym och när som helst kan avbryta din medverkan i intervjun.

Om du har frågor eller undrar över något, kontakta gärna mig för vidare information.

Tack på förhand, vänligen Somaya Kazemi

sk222ku@student.lnu.se

Tel:073XXXXX